

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота з японської філології на тему:

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОМОНІМІВ В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Яп04-21
факультету східної і
слов'янської філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
«Японська мова і література
та переклад,
західноєвропейська мова»
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні
мови та літератури (переклад
включно),
перша – японська
Козенко Анастасії Сергіївни
Науковий керівник:
викладач Клепак Анастасія
Валеріївна
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	5
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОМОНІМІВ	5
1.1 Явище омонімії в японській мові.....	5
1.2 Особливості перекладу омонімів	9
1.3 Методологія	12
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	14
РОЗДІЛ 2	15
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОМОНІМІВ З ЯПОНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	15
2.1 Дослідження структури омонімів в японській мові.....	15
2.2 Переклад омонімів в художній літературі та рекламі.....	22
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	29
ВИСНОВКИ	30
АНОТАЦІЯ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Явище омонімії є важливою лексикою в японській мові, яку в усі часи намагалися дослідити японські лінгвісти. Омоніми являють собою слова, які звучать однаково, проте мають різні значення. Японська мова насичена омонімами, що значно ускладнює розуміння та переклад текстів, особливо в розмовній формі. Омофони досить складні в практиці слововживання, оскільки точність їх вживання залежить від знання мовцем лексичного складу мови і від того, наскільки знання слухача відповідають цим знанням. Часто нам відоме одне слово відповідного звукокомплексу, а почувши цей звукокомплекс, вжитий в іншому значенні, ми його просто не сприйmemo. Явище омонімії є важливою складовою в процесі вивчення мови та перекладу з неї. Так як їх є велика кількість у мові, переклад без них стає неможливим. Ця лексика має в собі багато запозичень з китайської та європейських мов, які в свою чергу спрощуються та поповнюють кількість омонімічних коренів.

Отже, **актуальність** теми роботи полягає у спрямованості лінгвістичних студій на вивчення омонімії для вирішення певних проблем перекладу з японської мови на українську.

Об'єктом дослідження є омонімічні лексеми японської мови.

Предметом дослідження є особливості перекладу омонімів з японської мови на українську мову.

Метою роботи є виявлення особливостей структури омонімів при перекладі в японській та українській мові.

Для досягнення мети було поставлено ряд **завдань**:

1. Уточнити поняття омонімії в японській мові.
2. Дослідити види омонімів і засобів їхнього перекладу з японської на українську мову.
3. З'ясувати особливості перекладу омонімів в японській мові.

Наукова новизна цього дослідження полягає в уточненні перекладу омонімів з японської на українську мову.

Практичне значення полягає у можливості використання цих даних з метою просунення у дослідженні цієї теми.

Методи дослідження, що були застосовані під час роботи:

1. Аналіз(компонентний)
2. Описовий метод
3. Контекстологічний аналіз
4. Моделювання

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОМОНІМІВ

1.1 Явище омонімії в японській мові

Омоніми є великою частиною японської мови, з яку ми використовуємо кожного дня. Якщо проглянути словники з різноманітними групами слів, ми можемо побачити як багато слів звучать абсолютно однаково. Здавалося, що люди не змогли б розуміти одне одного, проте японці змогли в певній мірі вирішити це питання. У письмовому світі все стає керованим за допомогою кандзі, які розрізняють значення. У розумово ж розрізнити їх допомагає тональний акцент, але існує багато регіональних відмінностей, і деякі слова можна вимовляти кількома інтонаціями.

У японській лінгвістиці омоніми позначають як 同音語 (dōongo) або 同音異義語 (dōon'igigo), що перекладається як “слова, які звучать однаково, але мають різний зміст”, тобто традиційно їх називають омофонами. (Комарницька,& Комісаров, 2012а, с. 139)

Зазвичай омоніми у нефлективних мов поділяють на повні та неповні. Неповні ж у свою чергу діляться на омофони (суто фонетичні) та омографи (суто графічні) (Кочерган М. П., 2001, с.198-201). Омографи або 同字異語 (dōjiigo) – це слова, що однаково пишуться, але звучать по-різному; омофони або ж 同音異語 (dōon'itetsugo) – це слова, які мають різне написання, проте з однаковою вимовою. У флективних мовах додатково виділяють групу омоформів. (Комарницька,& Комісаров, 2012а, с. 139)

Також, окрім вищезгаданого поділу, ми також можемо класифікувати омоніми за структурним типом лексем. Тож виділяють такі групи як:

- 1) Канго – канго, наприклад: 氾濫 (hanran) – “повінь” та 反乱 (hanran) – “заколот”, 日 (hi) – “день”, 火 (hi) – “вогонь”.
- 2) Ваго – ваго, наприклад: 閉める (shimeru) – “зачиняти” і 占める (shimeru) – “посідати”;
- 3) Гарайго – гарайго, наприклад: アド (ado) – “адреса” та アド – “реклама”;

- 4) Канго – ваго, наприклад: 書く (kaku) – “писати” і 角 (kaku) – “кут”;
- 5) Гарайго – канго, наприклад: 役 (yaku) – “роль” і ヤク (yaku) – “як”;
- 6) Гарайго – ваго, наприклад: ホテル (hoteru) – “готель” і 火照る (hoteru) – “червоніти”;
- 7) Канго – ваго – гарайго, наприклад: 役 (yaku) – “роль”, 焼く (yaku) – “палити”, ヤク (yaku) – “як” (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 140-141)

Як ми вже згадували раніше омонімія є досить поширеним явищем в японській мові, тому найбільш вживаними є група омофонів. Найбільше омофони поширені в лексичній одиниці типу канго. Процес запозичення слів канго був тривалим та складним. Омофони виникли внаслідок пристосовування китайських слів до японської вимови.

У японській мові омофони вчені класифікують за кількома критеріями. Так, на основі семантичного критерію виділяють три групи:

1. Перша група це омофони, що абсолютно відмінні за значеннями. У цій групі ми зустрінемо таких одиниць найбільше, наприклад:

- 永生 (eisei) – “безсмертя”, 衛生 (eisei) – “гігієна”;
- 死亡 (shibou) – “смерть”, 脂肪 (shibou) – “мастило”, 志望 (shibou) – “амбіції”;
- 父 (chichi) – “тато”, 乳 (chichi) – “грудне молоко”;
- 物 (mono) – “річ”, 者 (mono) – “людина”.

2. До другої групи відносять омофони, що мають збіг на семантичному рівні, проте відрізняються відтінками чи обсягом значення, наприклад:

- 聞く (kiku) – “чути”, 聴く (kiku) – “слухати”, 訊く (kiku) – “питати”;
- 目 (me) – “око”, 眼 (me) – “око (орган зору)”;
- 会う (au) – “зустріти”, 遭う (au) – “зустріти, спіткати”.

До даної групи належать:

а) слова з загальної лексики та їх відповідники з більш вузьких, професійних сфер спрямування;

б) слова з близьким значенням, але не тотожними, різними за відтінком та обсягом.

3. До третьої групи відносяться омофонічні одиниці з тотожним значенням. У межах даної групи ми спостерігаємо явище омофоно-синомії (同音類義語 (dōon'ruigigo), тобто існування слівформ, які мають дуже близьке значення, однакове звучання, проте різне написання. (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 142)

Наприклад:

- 改訂 (kaite) і 改定 (kaitei) це переглядати;
- 回答 (kaitoo) і 解答 (kaitoo) це рішення;
- 開放 (kaiho) і 解放 (kaiho) це звільнення.

У кожному випадку, такі омоніми ми не розрізняємо в усному мовленні, а в письмовому вигляді вони виступають як взаємозамінні, хоча перевагу надають тільки одному варіанту написання. Сучасна японська мова містить тенденцію: стирання відмінностей між омонімами даного типу, тобто до їх злиття.

Також омофони класифікують за функціональним критерієм. Серед них виділяють дві групи:

1. Перша група це омофони, що функціонують у різних сферах. Вони вживаються у різних функціональних або експресивних стилях. Наприклад, 党 (to:) (загальна лексика) – “партія”, 当 (to:) (книжний стиль) – “доречність”, 唐 (to:) (історизм) – “Китай”, とう (to:) (сленг) – “дурня”.

2. Омофони другої групи функціонують у межах одного стилю або ж належать до одного і того самого експресивного стилю, тобто нерідко зустрічаються в одному контексті. Наприклад, певні з вказаних омонімів, функціонуючи в межах одного і того ж самого стилю в подібних контекстах рідко стикаються. Проте омоніми в межах спеціалізованої професійної лексики, які ми також відносимо до другої групи, є проблемними, оскільки такого роду омонімія є серйозною перешкодою в процесі передачі інформації (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 143). Вона порушує точність висловлювання, через що стає двозначним і тому є дуже небажаним для мовлянина. Яким чином реагує японська мова на такий вид омонімії? Розрізнення на письмі омофонів, завдяки різним ієрогліфам, не викликає додаткових труднощів. Щоб уникнути такого роду проблем в усному мовленні в японській мові нерідко

зустрічаємо явище, коли один із омонімів, які належать до одного ж того ж функційного поля, змінює свою звукову форму, що дозволяє уникати проблем із розрізнення омонімів в усному мовленні.

Також в омонімії розрізняють такий вид омонімів як омографи. Вони є менш поширеними в японській мові, ніж омофони. Це слова, що пишуться однаково, але вимовляються по-різному. Внаслідок того, що омографи однакові в написанні, японці намагаються вимовляти їх різною інтонацією. Їх розрізняють за стилістичним забарвленням або ж лексичним значенням.

Повна омонімія, на відміну від інших явищ, є менш поширеною в японській мові. Вона виникає у наслідок розпаду полісемії, або ж завдяки збігу слів, що раніше відрізнялися за звучанням. Джерелом повних омонімів є гарайго. Це пояснюється тим, що використовується лише абетки катакана для запису таких одиниць. Також завдяки пристосовуванню запозичених слів до японської вимови, що спотворює та спрощує звукову оболонку слова і має постійне поповнення лексичного шару. Ось декілька прикладів повних омонімів:

- バス (basu) – “автобус” і バス – “ванна”;
- ナイト (naito) – “ніч” і ナイト – “лицар”;
- 払う (harau) – “платити” і 払う – “чистити”. (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 146-147)

Також трапляються випадки, коли помилково вважають певні слова омофонами. Це відбувається тоді, коли два слова мають різні інтонаційні наголоси, тому вимовляються по-різному. Але в кані це не відображається. Це відбувається, коли два слова мають різні інтонаційні акценти, тому вони вимовляються по-різному. Але в японській мові це не відображається. Наприклад, наступні слова не є омофонами: 日本 (nihon) – “Японія” і 二本 (nihon) – “дві речі”.

Отже, вони не є омофонами, бо вимовляються по-різному, але вони можуть бути омографами, якщо пишуться однаково, чого не відбувається, принаймні в японській мові, проте вони пишуться однаково в кані, що не є

фактичною вимовою слова. Найпоширеніша система транслітерації японських слів, яку використовує Гепберн, транслітерує лише написання, а не вимову слова, тому якщо кана збігається, то і ромадзі пишеться так само, отже, слова стають омографами в ромадзі і тому не можуть бути омофонами. (Комарницька, & Комісаров, 2012b, с. 111-112)

Є три основних джерела з яких виникли омоніми в японській мові, а саме: фонетичні зміни, розбіжність значень полісемантичного слова, іноземні запозичення. Але все таки найбільшим джерелом омонімів вважають китайські лексичні запозичення канго. Через утворення слів на основі однакових китайських коренів зустрічаємо в японській мові велику кількість омонімів. У китайській мові на відміну від японської є чітке розмежування тонів, що дозволяє розрізняти омоніми на слух.

Ще одним джерелом омонімії є ієрогліфічна писемність, де один ієрогліф може означати декілька різних слів та звучати по-різному.

Причиною виникнення такої величезної кількості омонімії є проста структура японського складу. Завдяки цьому, запозичені китайські корені були поступово спрощенні фонетично, що спричинило виникнення багатьох омонімічних коренів в японській мові. Також чим слово коротше, тим більше воно може збігтися з іншими словами.

У японській мові присутня велика кількість двоскладних слів, що в поєднанні з особливостями японського складу приводить до достатньої кількості омонімів. Завдяки фонетичній організації та структурі японського слова, що складається з невеликої кількості складів є одними з важливих факторів, що сприяють омонімії.

1.2 Особливості перекладу омонімів

Як ми вже зазначали раніше, омоніми займають великий шар японської мови та мають багато різних джерел походження. Під час перекладу омонімів важливо звертати увагу на семантику та будову слова. Наприклад 機構 (kikoo) – “механізм” та 帰港 (kikoo) – “повернення в гавань” позначають близько десятків загальноживаних слів і єдиний спосіб розрізняти її це за допомогою ієрогліфів. Проте, якщо подивитися на писемність, то можемо побачити, що багато слів може позначати один і той самий

ієрогліф і тому при перекладі важливо чітко розуміти зміст тексту, щоб не зробити помилки. Мало того, що кандзі може мати багато читань, так ще й багато слів можуть бути написані найрізноманітнішими способами, що збивають з пантелику.

Ще однією проблемою омофонів є їхня змінна орфографія. Два або більше ієрогліфів часто частково або повністю взаємозамінні в одних значеннях, але не в інших. Наприклад, 解ける (tokeru) і 溶ける (tokeru) взаємозамінні у значенні “танути, відтавати”, але не у значенні “звільнитися”, яке пишеться 解ける. З іншого боку, значення деяких омофонів ідентичні або майже ідентичні. Наприклад, yawarakai – “м'який, приглушений; ніжний” пишеться 柔らかい або 軟らかい з абсолютно однаковим значенням. (Jack Halpern, 2001)

Іноді відмінності між омонімами настільки малі, що більшість перекладачів не намагаються вибрати найбільш підходящий кандзі, використовуючи замість нього хірагану, що робить значення нечітким, а ідентифікацію – складнішою.

Процес ідентифікації японських омофонів не є складним, але є фактори, які ускладнюють обробку японських омофонів. З точки зору опрацювання тексту, основною проблемою є те, що для багатьох омофонів не існує загальноприйнятої орфографії. Теоретично, вибір ієрогліфа має ґрунтуватися на значенні, але насправді він часто непередбачуваний і визначається особистими уподобаннями.

Наприклад, коли користувач пошукової системи вводить запит, що включає омофони, він ніколи не може бути впевненим, який саме вибрати, оскільки часто не існує єдиної правильної відповіді. Таблиця нижче демонструє, чому це так, показуючи складні семантичні взаємозв'язки між омофонами для “sasu”.

Таблиця 1.1 The Complexities of Japanese Homophones

Англійська	“Стандартна” форма	Іноді також	Часто також
to offer	差す	—	さす
to hold up	差す	—	さす
to pour into	差す	注す	さす
to color	差す	注す	さす
to shine on	差す	射す	さす

Також варто зазначити, що омоніми відіграють стилістичну функцію. Їх використовують у вільному і фразеологічному контексті зв’язаних омонімів. Також вони часто є засобом словесної гри і саме тому можна по-різному перекладати текст, надавати йому подвійне значення в залежності від стилістичного забарвлення. Найчастіше це можна зустріти в загадках, каламбурах, віршах та навіть в рекламі. Ось декілька прикладів:

1) Гра слів у **загадках**:

入るときは要らないで、入らないときは要るものが何 (iru toki wa iranaide, iranai toki wa iru mono ga nani) – *Коли треба - не потрібна, а коли не треба – потрібна*
Коли заходиш, то не потрібна, а коли не заходиш – потрібна.

Загадка складена на основі дієслів 入る (iru) – “заходити” й 要る (iru) – “потребувати”. (Комарницька,& Комісаров, 2012а, с. 148)

2) Гра слів у **каламбурі**:

記者が汽車で帰社した (kisha ga kisha de kisha shita) – *Журналіст прибув на роботу на поїзді.*

Цей каламбур складений на основі трьох омонімів: 記者 (kisha) – “журналіст”, 汽車 (kisha) – “поїзд” і 帰社 (kisha) – “прибуття на роботу”. (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 149)

3) Гра слів у рекламі:

昔夏菓子 (mukashi natsukashi (назва традиційних літніх солодоців)).

Якщо розбирати по частинам, ми отримуємо 昔 (mukashi) – “давній”, 夏 (natsu) – “літо”, 菓子 (kasha) – “солодоці”. Останні два слова є омонімами до 懐かしい (natsukashii). (Комарницька, & Комісаров, 2012а, с. 150)

Ще одним поширеним явищем під час перекладу є омонімія термінів. Вона поширена у різних наукових статтях тому, що застосовується семантична форма словотворення. Це відбувається тоді, коли існуючій формі слова надають інше конкретне значення. Омонімія поширюється на кожен термін незалежно від того яким він є – багатоконпонентним сполученням, чи виступає в якості терміна-словосполучення, і кожен перекладач може зустріти це явище у процесі роботи. (Сленіна, З.І., 2016, с.45-47)

Існують два види термінів-омонімів: міжгалузеві та внутрішньогалузеві. У міжгалузевій омонімії за термінами приєднані різні дефініції і ці терміни використовуються у різних термінологічних системах. У внутрішньогалузевій омонімії одна і та ж форма слова має різні значення в одній і тій самій термінологічній системі. (Сленіна, З.І., 2016, с.45-47)

1.3 Методологія

Для того, щоб дослідити особливості перекладу явища омонімії в японській мові необхідно проаналізувати теоретичний матеріал, щоб винести основні аспекти теми. Після цього, використовуючи описовий метод, описати важливі факти та особливості кожного явища омонімії окремо, а саме омофонії, омографії та повних омонімів. Описовий метод є способом знаходження особливостей та функцій різних частин мови, тому на основі цього способу ми можемо прописати семантичні зв'язки та причини зміни орфографії. Його мета

– дати точний і повний опис мовних одиниць. Суть методу полягає в інвентаризації та систематизації мовних одиниць. (Кочерган М. П., 2001, с.12)

Контекстологічний аналіз дає змогу встановити значення досліджуваного об'єкту тексту. Цей метод розроблявся в контекстній семантиці й залежать від розуміння контексту. Така процедура вивчення семантики мовних одиниць має багато спільного з валентністим і дистрибутивним аналізом, однак передбачає розуміння контексту в більш широкому сенсі та включає не лише лінгвістичний, а й ситуаційний культурний, психологічний аспекти. (Мовчан Д. В., 2014, с.114) Залежно від рівня індикації виділяють лексичний, синтаксичний, конструктивний, морфолого-синтаксичний і змішаний контексти. Безпосередній зв'язок зі словом створює перший ступінь контексту, а опосередкований позначають другим ступенем. Так на основі цього методу ми можемо прослідкувати взаємодію омонімів з іншими слова та побачити як змінюється зміст тексту. Проаналізувати звукові зміни омонім в залежності від типу явища та значення у контексті.

Компонентний аналіз застосовується для опису значень слів. Суть його полягає в розщепленні значення слова на його елементарні смисли, які називають семами, або компонентами. За його допомогою кожне значення слова отримує вичерпне і несуперечливе тлумачення. (Кочерган М. П., 2001, с.15)

На основі загадок, ребусів або реклами способом моделювання наглядно побачити взаємозв'язки та зміст речень, де будуть присутні омоніми. Дослідити явище у процесі перекладу з допомогою відповідних до цього словників. Виписати складні фрагменти для перекладу з метою виявити особливості структури та семантики речення, де присутнє явище омонімії. Зробити спробу заміни омонімів у реченні, не порушуючи сенсу.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі курсової роботи ми дослідили явище омонімії в японській мові. Отже, омоніми – це слова, які мають звуковий збіг, проте відрізняються семантично або граматично. Омоніми поділяють на дві групи: повні та неповні та класифікують за типом лексем. Повні омоніми являють собою слова, що мають однакове написання та вимову, але різне значення. Вони можуть часто використовуватись у грі з лексикою та створювати гумористичні ефекти у вживанні мови та в літературі. Неповні омоніми в свою ж чергу мають два або більше різних лексичних значень, проте відмінності в цих значеннях визначаються контекстом або вживанням. Вони не мають повного співпадіння зі звуковим виглядом, але можуть мати часткове співпадіння звуків. До неповних омонімів входять омофони та омографи.

Також ми розглянули та дослідили причини та джерела омонімії в японській мові. Одним з найбільш вагомим фактором виникнення величезної кількості омонімів у японській мові є проста структура японського складу, що перетворило більшість китайських запозичень в більш прості по фонетичному складу групи й число омонімічних корінь у японській мові стало більше. Тому основним джерелом омонімії на даний момент вважають китайські запозичення канго. Окрім, китайських запозичень джерелом омонімії є:

- фонетичні процеси, що відбуваються в японській мові;
- семантичні процеси, що привели до розпаду полісемії;
- слово- та корнскладання;
- ієрогліфи, які використовуються в японській мові;
- запозичення з європейських мов гарайго.

Визначили, де найбільше всього застосовуються омоніми в японській мові, а саме: в словесній грі слів, для гумористичного ефекту, в поезії для римування. На основі омонімів пишуться загадки, скоромовки, каламбури, ребуси та реклама.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОМОНІМІВ З ЯПОНСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Дослідження структури омонімів в японській мові

Омонімія японської мови була широко поширена ще з найдавніших часів, що було зумовлено структурою японського складу, що не виглядало як “приголосний + голосний + приголосний”. (Аністратенко, 2017, с.116). Японський мовознавець Мідзутані Сідзуо (1993), досліджуючи японську омонімію, говорив, що “причиною великої кількості омонімів в японській мові, часто згадується той факт, що японська мова має просту складову структуру. ” Зазвичай, у межах певної кількості фонем число помітних складів, що складаються із “приголосного + голосний” значно менше, ніж складів “приголосний + голосний + приголосний”. Мідзутані Сідзуо (1993) довів, що та “фонетична організація, яка присутня в японській мові і є причиною виникнення омонімів.” Мовознавець розглядає штучну мову фонетична структура, якої нагадує японську (розглядається токійський діалект). Максимальна кількість складів слова в мові даної фонетичної системи сягає чотирьох, то омоніми в реченні з'являються обов'язково, а якщо прибрати омоніми, то неможливо буде надавати мові необхідне число лексичних одиниць.

Слід зазначити, що серед слів канго знаходиться велика кількість двоскладних слів, що разом з особливостями японського складу й привело до достатньої кількості омонімів. Ось декілька прикладів двоскладних омонімів-канго:

- 青 (ao) – блакить, зелений;
- 毛 (ke) – волосся, рожевий;
- 見 (mi) – вид, бачити;
- 口 (kuchi) – рот, вхід;
- 手 (te) – рука, кількка;
- 赤 (aka) – червоний, біль;
- 鉄 (tetsu) – залізо, залізниця;
- 紙 (kami) – папір, бог;

- 田 (ta) – поле, рис;
- 金 (kane) – золото, гроші.

Також основним джерелом омонімії були китайські запозичення канго. Велика кількість канго становить в газетах. Плюсом канго є в їх стислості, проте з іншого боку, їх мінус у величезній кількості омонімів. Омонімія китайських запозичень в японській мові виникає через те, що багато китайських слів можуть мати кілька різних значень, а також через те, що в японській мові багато слів звучать дуже схоже або навіть ідентично з китайськими словами, але мають інші значення.

У японській мові багато китайських запозичень мають велику кількість спільних префіксів та суфіксів, які можуть змінювати їхнє значення. Наприклад, китайське слово 大 (da) означає “великий”, але в японській мові його можуть використовувати як префікс для утворення нових слів, таких як 大学 (daigaku), що означає “університет”.

Необхідно зазначити, що існування омонімії канго можливе завдяки ієрогліфічній писемності. Більшість канго вживається саме в письмовому мовленні, бо на письмі як правило, не виникає ніяких двозначностей, завдяки ієрогліфам, зіткнення не відбувається. Не відбувається й ніяких процесів, що забезпечують компенсацію омонімів та омоніми-канго продовжують існувати. Таким чином, самі ієрогліфи вважаються непрямим джерелом омонімії в японській мові, джерелом збереження омонімів-канго. Проте ми можемо спостерігати як ієрогліфи можуть мати декілька значень та звучати абсолютно однаково в незалежності від того, який кандзі написаний, що і створює омонімію всередині речення. Важливо враховувати контекст і знати значення ієрогліфів, щоб правильно розуміти японські тексти. Для цього необхідно добре вивчити японську мову та використовувати словники та інші джерела інформації. Ось декілька ієрогліфів, що доволі часто зустрічаються в текстах та мають декілька значень:

- 山 – гора, горище, гірський хребет, копальні, кульмінація;

- 水 – вода, річка, океан;
- 金 – золото, метал, гроші;
- 本 – книга, оригінал, основа, головний, дерево;
- 手 – рукавиця, допомога, співавторство, зусилля, вміння, ручка;
- 口 – вхід, вихід, переговори, слова, пробка, рот, смак;
- 生 – народження, живий, свіжий, сироватка, необроблений;
- 見 – знайомство, виявлення, засвідчення, доказ;
- 上 – вищий, верхній, керівництво, інформація;
- 中 – центр, середня, внутрішній, характер;
- 学 – наука, знання, досвід, академічний.

З появою омонімів у японській мові безпосередньо зв'язане питання з семантичними процесами, що приводять до розпаду багатозначних лексем на омоніми. Багатозначні лексеми ж у свою чергу розпадаються на омоніми, за якими може закріплюватися різне написання. У японській мові існує кілька семантичних процесів, які допомагають розрізнити омоніми та зрозуміти їх значення.

Один з таких процесів – це контекстуальний аналіз. Зазвичай омоніми можна розрізнити за допомогою контексту, у якому вони вживаються. Наприклад, слово はな (hana) може означати “квітку” або “ніс”, але у реченні “わたしのはなはきれいです。” (watashi no hana wa kireides) – “Моя квітка гарна” слово はな має перше значення. Це пояснюється синтаксичною структурою речення: в японській мові порядок слів може вказувати на їх значення. якщо はな використовується як підмет або об’єкт дії в реченні, що відповідає структурі “підмет + присудок” (як у цьому прикладі “わたしのはなはきれいです。” – Моя квітка гарна), то скоріше всього це означатиме “квітка”. Ще варто дивитися на контекст слів всього речення, так як можуть надати додаткового контексту, що вказує на певне значення слова はな. Не менш важливим є тема розмови. Знаючи тему розмови, можна зрозуміти про що йдеться в реченні.

Інший семантичний процес – це використання додаткових слів або прийменників для уточнення значення омоніма. Наприклад, слово かぜ (kaze) може означати “вітер” або “застуда”, але використання прийменника の (“かぜの” (kaze no))

вказує на перше значення, а використання слова びょう (“かぜびょう (kaze byō)”) вказує на друге значення. Наприклад: かせのなかであそぶ (kaze no nakade asobu) – “грати на вітру” або かせのようす (kaze no yōsu) – “стан вітру”. Якщо ж ми розглянемо приклад з використанням слова びょう (byō), де прийменник の (no) не буде використовуватися ми отримаємо таке речення: “かぜびょうがひどい” (kaze byō ga hidoi) – “сильна застуда” або ж かせびょうにかかる (kaze byō ni kakaru) – “застудитися”. Тому вживання додаткових слів чи прийменників допомагає уточнити омоніми в контексті речення та забезпечує більш точне розуміння сказаного.

Також, у японській мові часто використовують кандзі (китайські ієрогліфи), які мають багато значень, що залежать від контексту вживання. Наприклад, кандзі 木 може означати “дерево”, “розум” або “жовтий”. І використовуючи контекст та знання про те, яке значення кандзі найбільш підходить у даному випадку, можна розрізнити омоніми. Ось наприклад:

- 明日の朝、太陽が昇る。(ashta no aki, taiyou ga noboru) – Завтра вранці сонце сходитиме.

У цьому реченні кандзі 昇 може мати два різні значення: “сходити” (відносно сонця) та “підніматися” (відносно чогось іншого).

- 彼女は青い空を見上げた。(kanojyo wa arai sora o miageta) – Вона подивилася вгору на блакитне небо.

У цьому реченні кандзі 見上げる (miageru) може мати два різні значення: “дивитися вгору” (дивитися вгору на небо) та “завидувати” (вживається у фразі “見上げるような目で” (miageru yōna mede) – заздрісним поглядом)

У загальному, семантичні процеси, які використовуються в японській мові для розрізнення омонімів, полягають у використанні контексту, додаткових слів та прийменників та знання про кандзі, що можуть мати різні значення в залежності від контексту вживання. До інших семантичних процесів, що допомагають розрізнити омоніми в японській мові, належать:

Фонетична диференціація: у японській мові існує різниця між голосними та приголосними звуками, що може вказувати на різні значення слова. Наприклад, слова “かみ – волосся” та “かみ – бог” відрізняються за допомогою того, що в першому слові звук “あ” має коротше звучання, а в другому – довше.

Словотвір: деякі омоніми можуть бути утворені за допомогою різних префіксів, суфіксів та суфіксальних закінчень. Наприклад, слово くも (kumo) може означати “хмара”, а слово くもん (kumon) може означати “відкриті двері”. (Комарницька, & Комісаров, 2012, с. 140)

Культурні звичаї та традиції: у японській мові існує багато слів, що мають багато значень в залежності від культурних звичаїв та традицій. Наприклад, слово つま (tsuma) може означати “дружина” або “променистий білий горобець”, що використовується як символ щастя та добробуту. Слово 縁 (en) – це слово може мати кілька значень, таких як “зв'язок”, “доля” або “прив'язаність”. У японській культурі поняття “en” відноситься до вірування, що люди зустрічають один одного за певним зв'язком або долею, і це може вплинути на взаємодію між людьми. 年始 (nenshi) – це слово означає “початок року” і відноситься до японської традиції зустрічати Новий рік з рядом ритуалів, зокрема з відвідуванням храмів та святкуванням з сім'єю.

Отже, для того, щоб розрізнити омоніми в японській мові, потрібно використовувати різні семантичні процеси, такі як контекстуальний аналіз, використання додаткових слів та прийменників, знання про кандзі, фонетичну диференціацію, словотвір та культурні звичаї та традиції.

Слова, що мають різне написання та однакове звучання слів служать ознакою їх омонімічності, висловлювалася й відносно європейських мов. Так, у японській мові омонімами є наступні слова, що були раніше, за твердженням японських лінгвістів, різними значеннями однієї лексеми: かく (kaku) “писати” і かく “згрібати, скребти”; かね (kane) “гроші”, “метал” і かね “дзвін”; かみ (kami) “волосся” і かみ “верх”; かたる (kataru) “говорити” і かたる “виманювати (шахрайським шляхом)”.

У деяких омонімів, що виникли від розпаду полісемії, загальне ієрогліфічне написання зберігається. Для прикладу можуть бути 元 (moto) “початок” і 元 “колись”;

青 (ao) “синій” і 青 “зелений”; 渡る (wataru) “переходити через що-небудь” і 渡る “прилітати” (про птахів); 塞ぐ (fusagu) “закривати” і 塞ぐ “бути в подавленому стані”; 雲 (kumo) “хмара” і 雲 “бавовна”. Ці омоніми створюють певні труднощі для вивчення японської мови, оскільки для розуміння контексту потрібно знати, яке саме значення слова використовується. Проте, це робить японську мову цікавішою і складнішою для вивчення.

Також омоніми утворюються в японській мові зі слово- і корнескладання. Такий варіант утворення омонімів є специфічним для японської мови на відміну від європейських мов, де слово- і корнескладання не в такий ступені поширені. Варто зауважити, що омонімія корнескладних слів пов'язана з омонімією канго, а ще з омонімією китайських кореневих морфем, що мають можливість приєднуватися до самостійно використовуваних слів.

Так, корінь може приєднуватися до інших слів, утворюючи корнескладені слова-омоніми. Ці слова мають різні значення, незважаючи на те, що вони складаються з одного й того ж кореня. Деякі приклади корнескладених омонімів в японській мові:

- 着物 (kimono) – може означати “японський кімоно” або “одяг, що надівають на себе”;
- 手紙 (tegami) – може означати “лист” або “папір”;
- 木枯らし (kogarashi) – може означати “зимовий вітер” або “луза на дереві”;
- 鉄砲 (teppō) – може означати “мушкет” або “самокрутка”;
- 火傷 (yakedo) – може означати “опік” або “спалені речі”.

Ці корнескладені слова-омоніми становлять значну частину японської лексики і використовуються в повсякденному житті. Для того, щоб правильно розуміти значення цих слів, необхідно вивчати їх в контексті і знаходити відповідні мовні форми, щоб відрізнити одне значення від іншого.

Також в японській мові існує багато корнескладених омонімів, утворених з використанням омонімічних морфем. Омонімічні морфемати є морфемами, які

мають багато різних значень. Ці морфєми можуть бути додані до різних слів, утворюючи різні значення. Наприклад:

- 飛び込み (tobikomi) – може означати “стрибок у воду” або “напад”;
- 水木 (mizuki) – може означати “вода та дерево” або “прізвище”;
- 明日香 (asuka) – може означати “завтрашній аромат” або “ім'я людини”.

У цих словах омонімічні морфєми 飛び “стрибати” та 込み “занурюватися”, 水 “вода” та 木 “дерево”, 明日 “завтра” та 香 “аромат” додані до різних слів, утворюючи різні значення. Ці корнескладені слова-омоніми дуже поширені в японській мові і дозволяють використовувати одну морфєму в багатьох різних контекстах та значеннях. Однак, для правильного розуміння цих слів необхідно знати їх контекст та зв'язок з іншими мовними формами.

У японській мові існує багато складних омонімічних зчеплень, утворених з використанням омонімічних слів-канго. Омонімічні слова-канго є словами, які мають багато різних значень, але зазвичай зберігають те саме звучання та письмо. Коли ці слова з'єднуються з іншими словами, можуть виникати складні омонімічні зчеплення. Наприклад:

- 来年 (rainen) – означає “наступний рік” або “приходити та горіти”;
- 明日 (ashta) – означає “завтра” або “ясний день”;
- 水玉 (mizutama) – означає “крапля води” або “крапковий малюнок”.

У цих словах омонімічні слова-канго 年 “рік” та 明日 “завтра” з'єднуються з іншими словами, утворюючи різні значення. Наприклад, слово 来年 “наступний рік” утворене зі слова 来る “приходити” та слова 年 “рік”, а слово 明日 “завтра” утворене зі слова 明い “ясний” та слова 日 “день”.

Також існує складне омонімічне зчеплення 紙屑 (kamikusu), яке може мати два різні значення: “паперові обрізки” або “розладні та безглузді розмови”. Слово 紙 (kami) означає “папір”, а слово 屑 (kusu) – “відходи” або “сміття”. Це слово може бути використане для опису фізичних об'єктів, наприклад, якщо мова йде про паперові обрізки, які викидаються в сміттєвий бак, або для опису розмов, які не мають ніякої користі або значення. Є інший приклад – слово 地下鉄 (chikatetsu), яке означає

“метро” або “підземний залізничний тунель”. Слово 地下 (chika) означає “підземний”, а слово 鉄 (tetsu) – “залізо” або “залізниця”. У цьому випадку слово може мати два різні значення, залежно від того, в якому контексті воно використовується.

Ці складні омонімічні зчеплення дуже поширені в японській мові і дозволяють використовувати одне слово в багатьох різних контекстах та значеннях. Однак, для правильного розуміння цих слів необхідно знати їх контекст та зв'язок з іншими мовними формами.

2.2 Переклад омонімів в художній літературі та рекламі

Найбільш всього омонімія застосовується для створення забарвлених ігрових слів, що додають високу емоційність та гумор до мовлення. Наприклад, омонім 目 (me) означає “око”, але також може вживатися в ігрових словосполученнях, наприклад 目出度い (medetai), що означає “щасливий”, “радісний”, “захоплюючий”. Такі словосполучення часто використовуються у традиційних японських святах та церемоніях, де описуються відчуття радості та щастя.

Омоніми також використовуються в літературі та мистецтві для створення загадок та ребусів. Японські ребуси відомі як “戯れ言” (zaregoto) та використовуються для виклику розумової активності та розвитку мислення. Японські ребуси, такі як “戯れ言”, є популярними формами гри в Японії та часто використовуються в головоломках, газетах, журналах та різноманітних друкованих виданнях. Вони вимагають від людини розвитку логічного мислення та знання японської мови, що робить їх захоплюючими та викликаючими інтерес головоломками. Основною особливістю використання омонімів у японських ребусах “戯れ言” є те, що одне й те саме слово може бути використане в різних значеннях, що відповідає різним лексичним і граматичним структурам японської мови. Наприклад, слово “かみ” може мати різні значення, такі як “бог”, “волосся”, “папір” тощо, в залежності від контексту. У ребусах “

“戯れ言” можуть використовуватися ці різні значення цього слова, щоб створити різні головоломки. Крім того, в японських ребусах “戯れ言” також часто використовуються слова, що мають декілька омонімів, щоб створити складніші головоломки. Наприклад, слово “きつね” (kitsune) може означати як “лисиця”, так і “рис”, тому це слово може бути використано в головоломках, що містять обидві ці тварини. При перекладі японських ребусів “戯れ言” потрібно звертати увагу на контекст, який може допомогти зрозуміти, яке саме значення слова використовується. Також варто звертати увагу, щоб переклад точно відповідав відповіді на ребус, тому слід бути обережним і не допустити помилок. Якщо в ребусі використовуються ієрогліфи, слід знати всі їх можливі значення і читання. Ось кілька прикладів ребусів “戯れ言”:

- 石 + 心 = 石心

Відповідь: いしごころ (ishigokoro) – “кам'яне серце”

- 火 + 鳥 + 子 = 火鳥子

Відповідь: ひとりす (hitorisu) – “фазан”

- 口 + 舟 = 口舟

Відповідь: くちぶね (kuchibune) – “байдарка”

- 木 + 立 + 人 = 木立人

Відповідь: きだちびと (kidachibito) – “людина серед лісу”

- 土 + 室 + 雨 = 土室雨

Відповідь: つちむろあめ (tsuchimuroame) – “дощ, що падає на земляну хату”

(Alchetron, 5 серпня, 2022)

Також на грі омонімів базується велика кількість загадок. У загадках, як і у випадку з ребусами потрібно звертати увагу на можливі значення та контекст, щоб правильно зрозуміти загадку та відповісти на неї. Також слід враховувати те, що відповідь на загадку може бути слово, яке не має нічого спільного зі словом, яке міститься в самій загадці. Вони є популярними в Японії і включають в себе використання омонімів та гомофонів. Ось кілька прикладів японських загадок з використанням омонімів:

- 雨降って地固まる (ame futte djikatamaru) – Яка річ є сильнішою за дощ?

Відповідь: Час. Омонім 降る (furu) може означати “падати” (про дощ) і “наступати” (про час).

- 黒いパンツの中身は？ – Що в середині чорних трусів?

Відповідь: Тінь. Омонім パンツ (pantzu) може означати “труси” і “тінь” (вимова – “kage”, але з певним акцентом може звучати як “pantzu”).

- 十人十色 – Десять людей, десять різних кольорів. Що це означає?

Відповідь: Це означає, що кожна людина має свої унікальні думки та індивідуальний підхід до життя. Омонім 色 (iro) може означати “колір” і “характер”.

靴を履かずに出かけたなら、どうなる？ (kutsu o hakazu ni deketara, dō naru) – Що станеться, якщо ви вийдете з дому без взуття?

Відповідь: Ви підступите до своєї смерті. Омонім “履く” (haku) може означати “надіти” (взуття) і “втікти” (від чогось неприємного).

- 神社に向かう途中で落ちた物は？ (jinja ni mukau tochū de ochita mono wa) – Що впало на шляху до храму?

Відповідь: Ніщо. Омонім “落ちる” (ochiru) може означати “падати” і “не відбуватися, не здійснюватися”.

Ще одну поширену сферу застосування омонімів, яку ми хотіли б згадати це реклама. Використання омонімів у рекламі є досить поширеним в японській мові і має на меті залучити увагу споживача та запам'ятати рекламний продукт або послугу. Омоніми можуть використовуватися як частина назви продукту або слогану, що дозволяє створити гру слів та запам'ятати їх легше. У загальному, використання омонімів у рекламі дає можливість створити гру слів та запам'ятати назву продукту або послуги легше. Однак, варто зазначити, що таке використання може бути не зрозумілим для тих, хто не має достатнього досвіду в вивченні японської мови. Наприклад, в одній з рекламних кампаній компанії “Toyota” використовується омонім 新しい (atarashii), яке може означати як “новий” (щодо чогось, що з'явилося недавно), так і “новаторський” (в контексті винахідництва або технічного прогресу). Цей омонім

використовується в слогані “新しい未来に、挑もう。” (atarashī mirai ni, idomou (“Викличмо майбутнє разом. Нове майбутнє нашої машини”)).

Під час перекладу реклами, в якій використовуються омоніми, слід звертати увагу на те, який сенс використаний у контексті рекламного повідомлення. Оскільки омоніми мають різні значення, їх використання може бути важким для перекладача та читача.

Також варто враховувати культурні відмінності між японською та мовою, на яку проводиться переклад реклами. Оскільки омоніми можуть мати певний культурний зв'язок, наприклад, з історією або традиціями країни, з якої вони походять, важливо знати ці особливості для того, щоб переклад був вірним і ефективним. Наприклад:

Реклама чаю “Itoen”: “伊藤園のお茶は、『一円』の価値がある” (Ocha wa Itoen no, “Ichi-en” no kachi ga aru) – “Чай від “Itoen” має цінність в один єн”.

У цій рекламі слово 一円 (ichi en) має дві різні інтерпретації. По-перше, це число “один єн”, що вказує на ціну за одну пляшку чаю. Але також “ichi en” є омонімічним словом, яке означає “один цент”, що вказує на те, що цей чай має низьку ціну, як на “один єн” чи “один цент”. З точки зору культури, реклама зображує красу природи Японії, де чайні кущі ростуть поруч з водоспадами і водосховищами. Реклама показує, як компанія дбає про навколишнє середовище та використовує традиційні методи збирання та обробки чаю.

Під час перекладу реклами на основі традицій Японії важливо зберігати тон та естетику оригіналу, а також враховувати культурні різниці між країнами. Ще слід звернути увагу на використання омонімів та культурних асоціацій, що можуть бути складними для перекладу, але мають важливе значення в оригінальній рекламі. Ще одним прикладом є рекламна кампанія “Suntory”, в якій використовується омонім 木 (ki), який означає як “дерево”, так і “рідна країна”. У слогані “木を知る人に、酒を知る人あり。” (ki o shiru hito ni, sake o shiru hito ari) – “Ті, хто знають дерева, знають і справжнє sake”, компанія показує свою повагу до японської культури та традиційного виробництва sake.

Омоніми використовують у скоромовках. Особливістю японських скоромовок є те, що вони можуть мати подвійне значення, що може призводити до гумористичного ефекту або розширювати можливості тлумачення фрази. Японські омоніми вимовляються однаково, але можуть мати різні системи написання, що може створювати труднощі у вимові та розрізненні слів у розмовному контексті. Не менш важливим є те, що японські скоромовки вимагають відмінної вимови та ритміки, оскільки вони були спеціально створені для випробування вміння швидко та точно вимовляти складні фрази. Це може бути складно, особливо для непрофесійних носіїв мови. Наприклад:

バナナの謎はまだ謎なのだぞ (banana no nazo wa mada nazo na no da zo) –

Таємниця банана все ще залишається таємницею. (Coto Academy, 3 січня, 2022)

У цій скоромовці використовуються кілька омонімів, таких як 謎 “незвіданий/таємничий” та 謎 “загадка, таємниця”, які мають різні значення в залежності від контексту. Ця скоромовка містить повторення звуків “な” (na) та “ぞ” (zo), що створюють ритмічний ефект. Гра зі звуками та ритмом є однією з характерних особливостей японських скоромовок, що відображає особливості фонетичної системи японської мови.

鹿もカモシカも鹿の仲間, しかしアシカは鹿ではない (shika mo kamoshika mo shika no nakama, shikashi ashika wa shika de wa nai) – і олень, і антилопа належать до родини оленячих, але морський лев, звісно, не є оленем. (Coto Academy, 3 січня, 2022)

Основні омоніми, що містяться в скоромовці це 鹿 (shika) – “олень”, カモシカ (kamoshika) – “камчатський козуля (олень, який живе в гірських регіонах Японії)” та 鹿 – “олень” – повторне використання цього слова в кінці скоромовки. У скоромовці, 鹿 використовується в різних значеннях – спочатку як загальний термін, що означає “олень”, а потім в кінці скоромовки використовують повторно, що може створювати гру зі значенням слова та викликати увагу до різних видів оленів в японській культурі. Також варто

зазначити, що アシカ (ashika) – це слово, що означає “тюлень”, і вона використовується для порівняння з оленем в цій скоромовці

赤パジャマ黄パジャマ青パジャマ (aka pagama kir agama ao pagama) – Червоні піжами, жовті піжами, сині піжами. (Coto Academy, 3 січня, 2022)

Ця скоромовка використовує омоніми – 赤 “червоний”, 黄 “жовтий” та 青 “синій”, разом із запозиченим словом パジャマ, щоб створити повторюваний шаблон подібних звуків, що ускладнює вимову цих слів швидко без помилок.

蛙ぴよこぴよこ三ぴよこぴよこ合わせてぴよこぴよこ六ぴよこぴよこ (Kaeru ruokoruko miruokoruko awasete ruokoruko miruokoruko) – Жабки стрибають, три (рази) стрибають, разом стрибають, шість (разів) стрибають. (Coto Academy, 3 січня, 2022)

Омонімами будуть ひよこぴよこ (руокоруоко) та ひよこぴよこ六ぴよこぴよこ (руокоруоко miruokoruko). В цій скоромовці слово ひよこぴよこ повторюється кілька разів і може мати різні значення. З одного боку, це може означати “підскакувати”, а з іншого боку, “швидко рухатися вгору-вниз”. Це створює гру слів і асоціації з діями, що робить скоромовки важкими для вимови та розуміння значення слів у контексті. Слова 蛙 та 三 : 蛙 означає “жаба”, а 三 означає “три”. Ці слова використовуються в скоромовці для створення асоціацій з числами та тваринами.

Не менш поширеним явище омонімії є і в каламбурах. Так як більшість японських слів мають багато значень або синонімів, вони є чудовим джерелом для створення каламбурів. Наприклад, слово 花 (hana) може означати “квітка”, а також “носій” або “хрестик”. Це може використовуватися для створення гумористичних висловлювань, в яких можуть змінюватися значення слів в залежності від контексту. Наведемо каламбур з вищезгаданим омонімом 花: “花を花に持って行く (hana o hana ni motte iku)”. Цей каламбур має двозначність омоніма 花, який може означати “квітку” (перше значення) та “до квітки” або “на квітку” (друге значення). Каламбур ж означає буквально “нести квітку до квітки”, але може бути розуміє як “нести квітку на квітку”, що робить його гумористичним висловлюванням.

Є ще каламбур: “教会に行くのは今日かい” (Kyōkai ni iku no wa kyō kai). У цьому реченні використано двозначність звуку かい (kai), який може мати два різні значення: “чи” (питальна частка) і “морська мушля” (слово). У прикладі “教会に行くのは今日かい?”, використано двозначність звуку “かい” для створення плеяди різних значень і питань. Отже, це речення має подвійне значення: “Чи йдеш в церкву сьогодні?” і “Чи йдеш в церкву зараз з морською мушлею?”. (ごっこランド Times, 3 лютого, 2023)

Висновки до Розділу 2

У другому розділі ми розглядали особливості структури омонімів, що зумовлено простою структурою складу, що складається із “приголосного + голосний” значно менше, ніж складів “приголосний + голосний + приголосний”. Більшість омонімів в японській мові пишуться кандзі (китайськими ієрогліфами), а не кана (катаканою або хірганою), завдяки яким існують омоніми-канго. Це може призводити до плутанини в тому, яке саме слово мається на увазі. Також можемо зустрічати омоніми в японській мові, що були утворені від слово- і корнескладання. Омніми можуть утворюватися від приєднання кореня до омонімів-канго; коли морфєми приєднуються до омонімічного слова, утворюючи корнескладені омоніми та, коли омонімічні слова-канго, з'єднуються із іншими словами, утворюючи складні омонімічні зчеплення. Іноді в японській мові одне слово може мати декілька читань, але тільки одне значення та навпаки.

На основі ребусів, загадок та реклами ми змогли розглянути проблеми та особливості перекладу омонімів в них. При перекладі необхідно досконало розуміти можливі значення слів та їх можливі читання для максимального відтворення сенсу. Необхідно звертати на контекст речення, щоб якнайкраще відтворити сенс написаного. Також варто враховувати культурні відмінності між японською та мовою, на яку проводиться переклад реклами. Оскільки омоніми можуть мати певний культурний зв'язок, наприклад, з історією або традиціями країни, з якої вони походять, важливо знати ці особливості для того, щоб переклад був вірним і ефективним.

ВИСНОВКИ

Метою даної курсової роботи було дослідити особливості омонімів для перекладу текстів та навичок на основі лексичних словників японської та української мови.

У першому розділі ми розглянули явище омонімії, його особливості, визначили типи та класифікації омонімів. Дослідили джерела виникнення омонімії та причини їх великої кількості у мові. Також проаналізували, яким чином функціонує омонімія у мові та, визначили її семантичні зв'язки у реченні. Досліджуючи дану тему, ми вияснили з якими проблемами стикалися лінгвісти при перекладі.

У другому розділі ми розглянули структуру омонімії в японській мові за якою ми можемо відрізнити омоніми від інших частин мов. На основі загадок, ребусів та слоганів реклами змогли на практиці побачити проблематику перекладу. Визначили на які фактори при перекладі необхідно звертати увагу, щоб зберегти сенс речення та як найбільш чітко донести до цільової аудиторії.

АНОТАЦІЯ

日本語の同音異義語の翻訳の特殊性についての論文を書いている。同音異義語という現象は、日本語の重要な語彙ね。日本語には同音異義語がたくさんある。そのため、特に口頭で伝えられた文章を理解し、翻訳することが困難。同音異義語の使用は、言語の語彙構造に関する知識に依存するため、実際にはかなりの困難を伴いる。この語彙は、中国語やヨーロッパの言語からの借用が多く、その結果、同音異義語の根が単純化され、補充されることになる。本研究の目的は、日本語とウクライナ語の同音異義語の翻訳の特殊性を明らかにすることである。同音異義語の概念を明確にする必要がある。同音異義語の種類や訳し方を調べる。また、翻訳の仕様を確認することも重要。同音異義語の構造と、その成り立ちの主な由来を見ていく。また、同音異義語が言語の中でどのように機能しているかを分析し、文中の意味関係を特定しまった。広告、なぞなぞ、パズル、ダジャレなどを題材に同音異義語の翻訳問題を探った。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аністратенко, Л.С. (2017). *Японська літературознавча термінологія: структурно-семантичні та текстуально-дискурсивні виміри*. [Неопубл. дис. канд. філ. наук]. Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
2. Бондаренко, І., Бондар, Ю., Букрієнко, А., Катаока, Х., Комісаров, К., Левицька, О., Попович, М.,& Хіно, Т. (2012). *Японсько-український словник*. Видавничий Дім Дмитра Бураго.
3. Єленіна, З.І. (2016). Терміни як мовний засіб вираження спеціального поняття. *Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету*(с. 45-47). Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/16725>
4. Комарницька, Т.К.,& Комісаров, К.Ю. (2012а). *Сучасна японська літературна мова. Теоретичний курс. Том 1*. Видавничий дім Дмитра Бураго;
5. Комарницька, Т.К.,& Комісаров, К.Ю.(2012b). *Сучасна японська літературна мова. Теоретичний курс. Том 2*. Видавничий дім Дмитра Бураго;
6. Кочерган, М.П. (2001) . *Вступ до мовознавства*. Академія;
7. Мовчан, Д.В. (2014). Особливості методики дослідження антонімів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*,(9), 112-115. <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v9/30.pdf>
8. ごっこランド Times. (2023, 3 лютого). *ガチで面白いダジャレ怒涛の 192 選！短いけど爆笑する駄洒落集はこれだ！* <https://gokkoland.com/articles/271>
9. Alchetron. (2022, 5 серпня). *Japanese rebus monogram*. <https://alchetron.com/Japanese-rebus-monogram>
10. Coto Academy. (2022, 3 січня). *Get Tongue-Tied: Trickiest Japanese Tongue Twisters to Try*. <https://cotoacademy.com/japanese-tongue-twisters/>
11. Japanese Hobby. (2018, 5 січня). *Homonyms in Japanese*. <http://japanese-hobby.blogspot.com/2018/01/homonyms-in-japanese.html>
12. Japanese with anime. (2017, 27 грудня). *Homonyms*. <https://www.japanesewithanime.com/2017/12/homonyms.html>

13. Kanji.org. (2001, 15 червня). *The Complexities of Japanese Homophones*. <http://www.kanji.org/japanese/writing/japhom.htm>
14. LinguaJunkie.com. (2022, 27 березня). *All About Japanese Homophones & List Inside (Words That Sound the Same)*. <https://www.linguajunkie.com/japanese/japanese-homophones>
15. Mizutani, S. & Nagano, A. (1993). *Lexical ambiguity resolution in a noncontextual word recognition task in Japanese*. *Language and Speech*, 36(4), 399-413.\
16. Nippon.com. (2017, 15 липня). *Puns, Poetry, and Superstition: Japanese Homophones*. <https://www.nippon.com/en/nipponblog/m00124/>
17. ScienceDirect. (2011, 6 жовтня). *Japanese Speaker-Independent Homonyms Speech Recognition*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042811024396?via%3Dihub>
18. Self Taught Japanese. (2014, 19 березня). *Research Results: Homophones in Japanese*. <https://selftaughtjapanese.com/2014/03/19/research-results-homophones-in-japanese/>
19. Studwood. (2016, 8 лютого). *Основні джерела омонімії в японській мові*. https://studwood.net/2498620/literatura/osnovni_dzherela_omonimiyi_yaponskiy_movi
20. Suki Desu. *Japanese homophones – words with the same pronunciation*. <https://skdesu.com/en/homophones-japanese-words-with-same-pronunciation/>